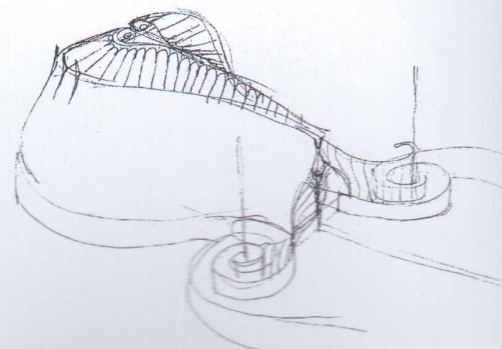
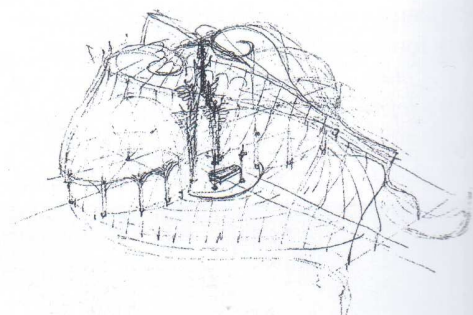
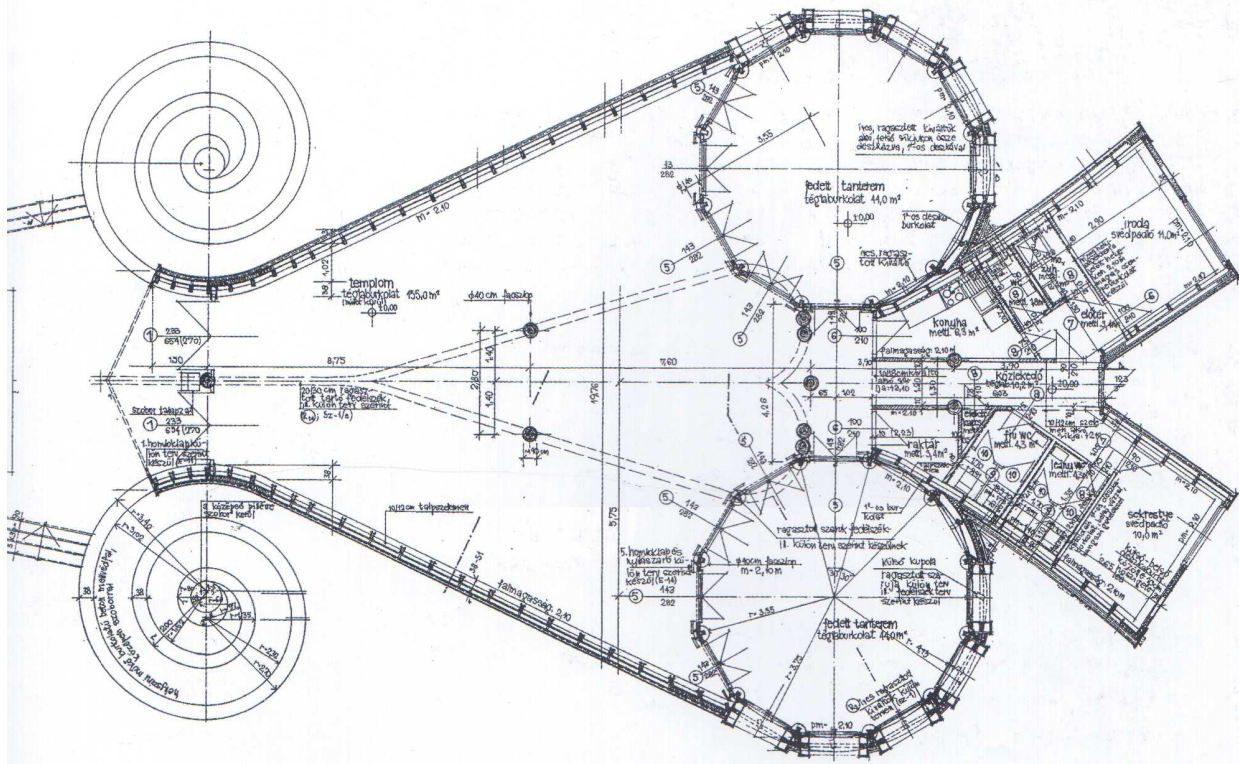
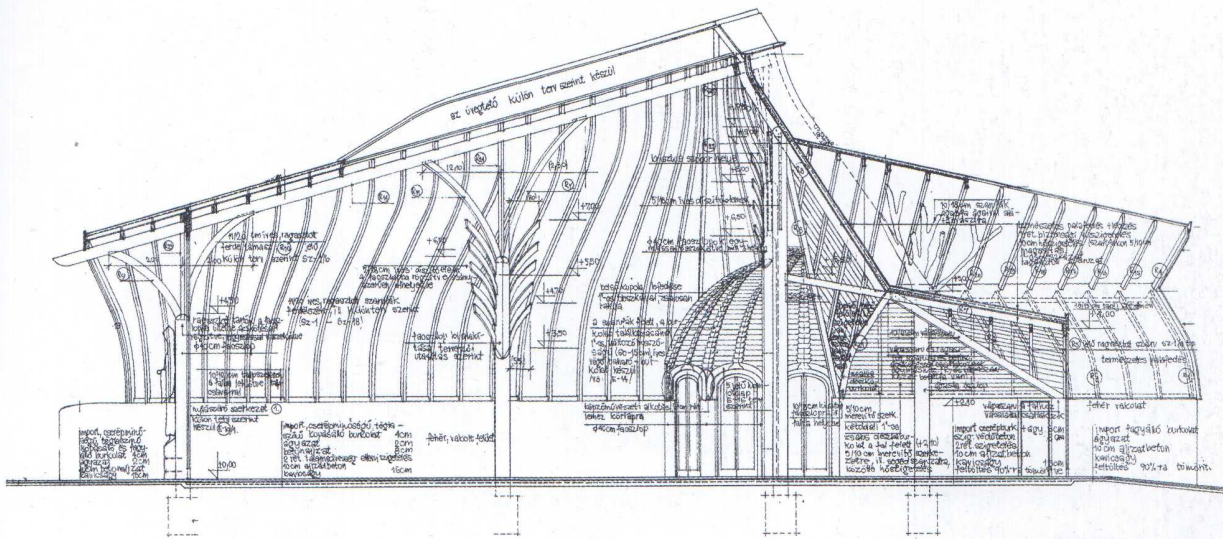
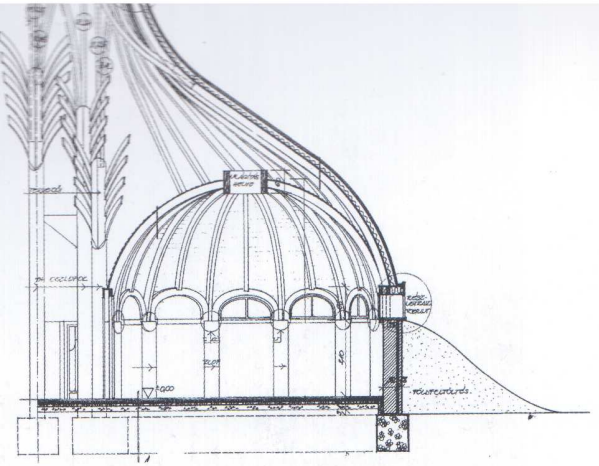
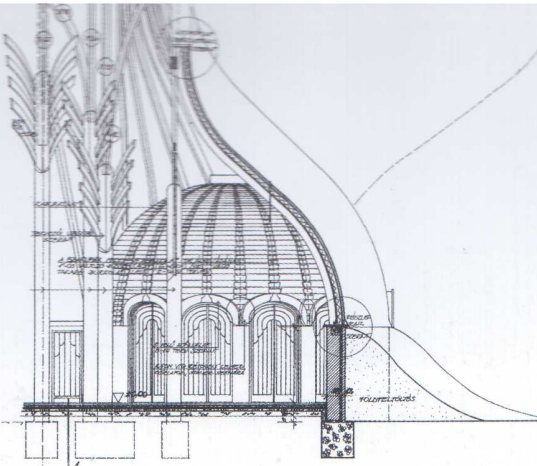

El kell ismernem, hogy a jel, amely a keresztény templom szerkezetét, formáját adja, kívül és belül még az édeni embertől való, akinek a sötét és világos nem a rosszat és a jót jelentette, hanem Ormuzdot és Ahrimánt; aki odaadta magát a sötétségnek és a világosságnak egyaránt, hogy harcukból újjászülessen, hogy megszüljön a szellem-embert, az Athmát, az utolsó Ádámot, önmaga királyi arcát, Krisztusát. A sötétségnek ebben a korszakában vajon nem kell-e a kereszténységnek befogadnia a Gonoszt – ahogy ő mondja –, hogy a Megváltás beteljesedjék? – Fent: Kelf Treuner rajza a paksi templom belsejéről; jobbra: vázlatok, amelyek a templomnak a népművészeti elemzésekben gyökerező szerkezetét mutatják. A szemközti oldalon: a kiviteli terv keresztmetszetei, hosszsmetszete és alaprajza.

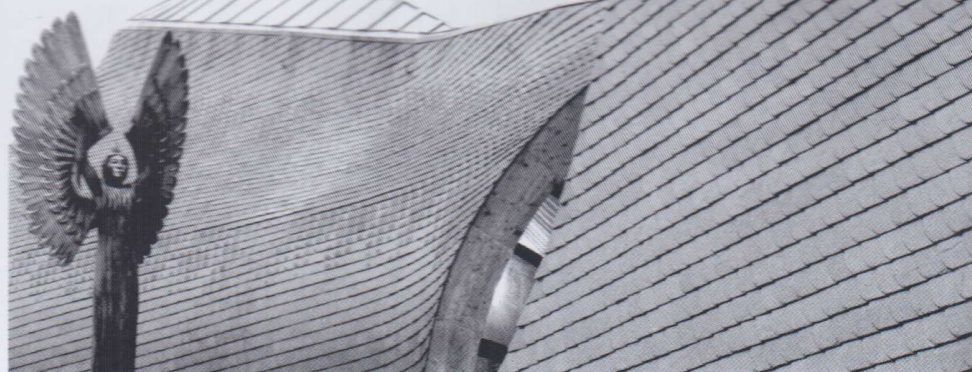
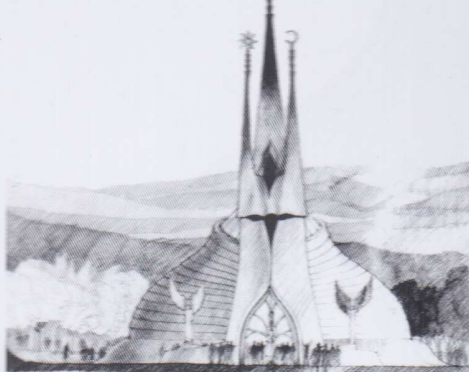

El kell ismernem, hogy a jel, mely a keresztény templom szerkezetét, formáját adja kívül és belül még az édeni embertől való, akinek a sötét és világos nem a rosszat és a jót jelentette, hanem Ormuzdot és Ahrimánt, aki odaadta magát a sötétségnek és a világosságnak egyaránt, hogy harcukból újjászülessen, hogy megszüljön a szellem-embert az Athmát, az utolsó Ádámot, önmaga királyi arcát, Krisztusát. A sötétségnek ebben a korszakában vajon nem kell-e a kereszténységnek befogadnia a Gonoszt – ahogy ő mondja – hogy a megváltás beteljesedjék?

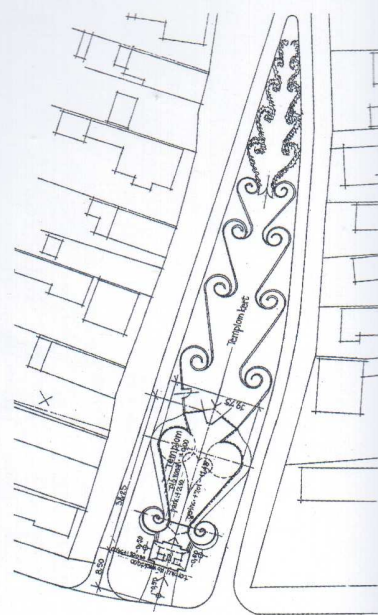

PAKS, RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

Az épület egy ősi jel térbeli megfogalmazása. Ez a jel (S) a magyar népművészet alapjele, de megtalálható Eurázsia számtalan területén, a kelta, szkíta kultúrák területén is. A jel térbeli változatát építettük meg. Az alaprajz két, szimmetrikus helyzetű S jelből áll. A tengely kelet-nyugati irányú. A két jel, noha egybevágó, ellentétes helyzeténél fogva a világosság-sötétség, férfi-nő, nap-hold, valójában a jang-jin dinamikus egyensúlyban álló ellentétét jelenti. Ezért hordoz a torony holdat és napot, ezért áll az egyik oldalon a sötétség, a másikon a világosság anyyala. Ebből az ellentétpárból kell megszületnie a kereszténység Androgyn gondolatának, Jézus Krisztusnak, kinek szobra közepén, az oltár fölött áll, s ezért kerül majd ugyancsak középre, a bejáratához legfőbb XX. századi képviselője, Mihály arkangyal szobra. *(Ez utóbbi nem készült el – szerk.). (tervismertetés)*

A templom főhomlokzata az engedélyezési terven; oldalhomlokzat részlete az egyik anygallal; helyszínrajz és légifelvétel; a templom szerkezete építés közben: Szemben: nézet az oltár felé Péterfy László szobraival (fotók: Gerle, Geleta, Danka)

A PAKSI TEMPLOM ÉPÍTÉSÉNEK TÖRTÉNETÉBŐL

Mivel én voltam a város főépítésze, Cserháti püspök úr úgy gondolta, el tudom intézni, hogy a lakótelep környezetében új templomot tudjon építeni. Az volt a célja, hogy el tudja kezdeni a gyerekeknek a hit- és erkölcs tanítását, mert az egész városban egyetlen, erre alkalmas katolikus templom volt, a régi városrészben.

Szóval a püspök úr – ahogy ez utóbb kiderült – azért bízott meg a templom megtervezésével, mert főépítési mivoltomban látott biztosítékot arra, hogy építési engedélyt kapjon. Nekem akkor éppen az volt a feladatomban, hogy a város délnyugati részének beépítési tervét elkészítsem, ami közvetlenül a lakótelep déli oldalához csatlakozott, és amit fokozatosan vittem át egy családi házas övezetbe. Erre a területre berajzoltam egy kör alakú formát, egy kiemelt, szép helyen, ahonnan messze délre el lehetett volna látni. Rutinszerű kötelességünk volt Jákli Péterrel, a tanácselnökkel együtt, hogy a terveket bemutassuk az atomerőmű vezetőjének, aki valójában a terület első számú embere volt. Be is mutattuk, és mindjárt rákérdezett, hogy ez a kör, ez micsoda. Azt válaszoltam, hogy ez egy közösségi épület lenne, amire nagyon hangsúlyozottan azt mondta; ide legfeljebb munkáskocsmát építhetünk, és semmiképpen sem templomot. Ezt tudomásul kellett vennem. A lakótelep szélénél volt egy kis háromszögletű terület, de közbe kell vetnem, hogy a püspök úr a lakótelepen szeretne volna elhelyezni a templomot, mert az a terület az ő szempontjából teljesen ellátatlan volt. Szóval kiszemeltük ezt a háromszögletű területet, és nem titkoltuk, hogy ide kellene megépíteni a püspök úr által szorgalmazott templomot. Akkor az történt, hogy az atomerőműből kérdőíveket vittek szét a városban, úgy hallottam, vezető beosztású emberek, és az ugyancsak az erőműnél dolgozó lakosokhoz olyan papírral állítottak be, hogy az atomerőmű régóta egy szép játszótér szeretne építeni arra a telekre a gyerekeknek, ami most már meg is épülne, ámde egy templomot akarnak ide emelni, ami a fényt és a levegőt elveszi az ottaniaktól. Az aláírásukkal szavazzanak, hogy templomot akarnak-e, vagy játszótér. Ezt az egyértelmű zsarolással felérő papirost az emberek természetesen a játszótér javára írták alá.

Ebből kiderült, hogy titokban kell tartani a templomépítés szándékát, és amikor lent a faluban, a családi házas övezetben kijelöltem egy új területet Jákli Péterrel együtt; titokban megkérdeztük az embereket, hogy van-e kifogásuk az ellen, hogy itt templomot építsünk. Mondták, hogy nincs, és ezek után semmit sem kérdeztünk az atomerőmű vezetőitől.

Én megterveztem a templomot, Jákli Péter pedig felkészült rá, hogy kiadja az építési engedélyt. Mikor itt tartottunk, erről tájékoztattuk a püspök urat, aki nagy örömmel fogadta a hírt, és azt mondta, hogy hozzákezd pénzt szerezni. Elsősorban a bajoroktól várt támogatást a templom építésére. Külön erre a célra egy líraibb

feldolgozású homlokzatot rajzoltam, amit ők elküldtek a bajor egyház képviselőinek. Egyszer csak felhív telefonon Patkós Sándor, a megyei főépítész, hogy a megyei zsűribé érkezett egy templomterv, hogy ez micsoda. Mondtam, hogy én erről nem tudok. Kiderült, hogy az egyház egy ellentervet készítettett az én tervemmel szemben, arra való hivatkozással, hogy a bajorok az én tervemet anyagilag nem támogatják. Ezek után telefon- és levélváltások következtek a püspök úr és én között; én egyrészt el voltam keseredve, másrészt pedig tiltakoztam az eljárás ellen. A megyei zsűri kijelentette, hogy ilyen erkölcstelen dolgot nem támogatnak, és Jákli Péter is azt mondta, hogy egy ellenterv építési engedélyt soha nem fog kapni, miután velem ezt a kanosszajárást végigcsinálták.

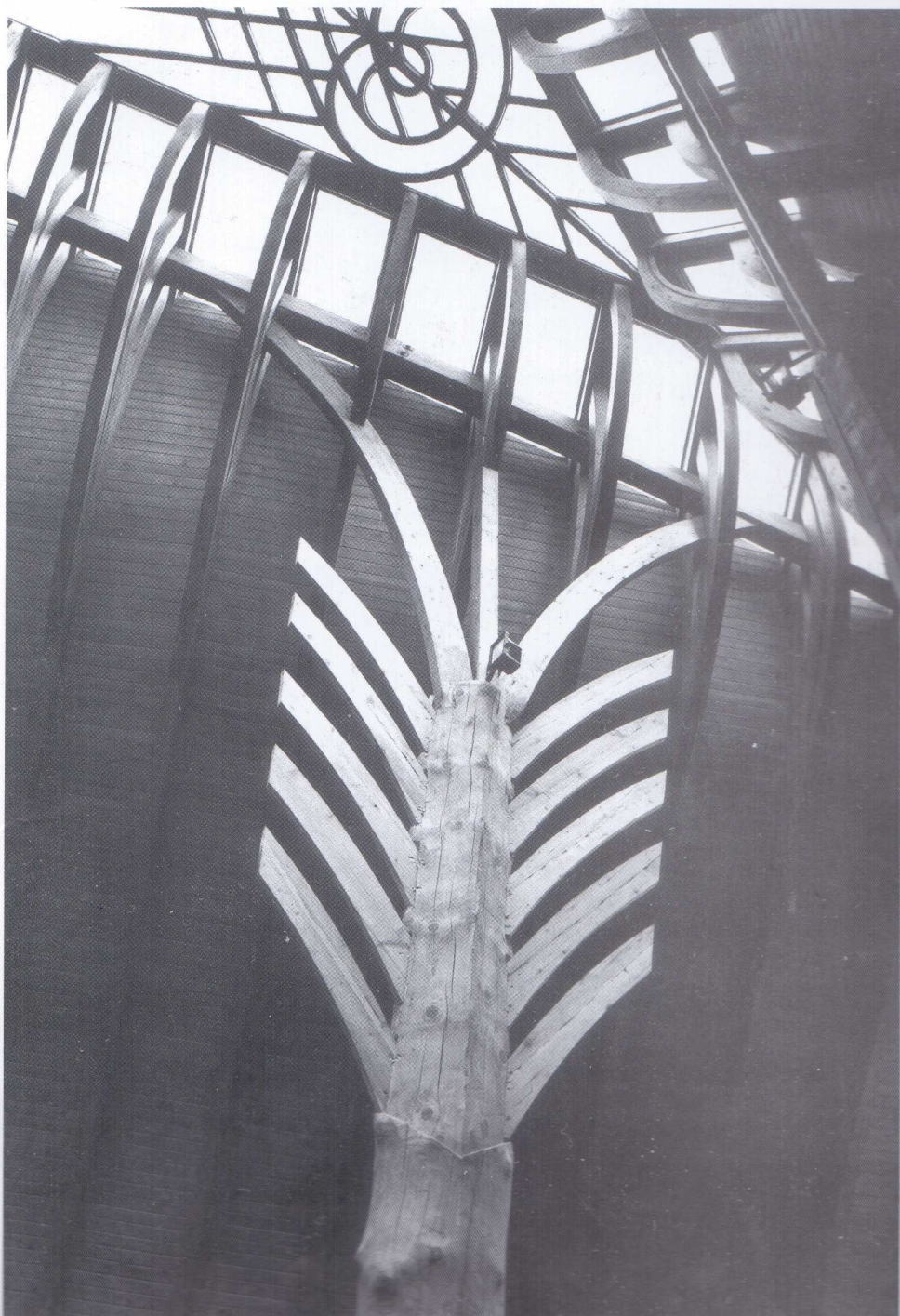
Megkérdeztem a püspök urat, kitől kapta az elutasító bajor választ. Mondta, hogy Bécsben van az a prépost, aki az egész ügyet közvetíti. Éppen Holzbauerhez készültem Bécsbe, előadást tartani; mondtam a püspök úrnak, hogy megkeresem ezt a prépostot. Közölte, hogy Valentin úr nem lesz Bécsben, ne keressem. Közben a *Vigilia* kért tőlem egy interjút, és én az interjúhoz mellékeltem azt a bizonyos homlokzati rajzot, és említettem a főszerkesztőnek, Lukács Lászlónak, hogy ügyse lesz a templomból semmi. Kérdezte, miért. Mondom: mert a bajorok egy ilyen tervet nem hajlandók támogatni. Azt mondja: ő ezt az egész történetet nem hiszi el; ad egy bajor címet, ahol megtudakolhatom, miről van szó. Írtam is egy levelet, amire nagyon különös, rövid, latin nyelvű válasz jött, hogy a hazug embert hamarabb utoléri, mint a szánta kuttyát.

Természetesen a püspök urat tájékoztattam a dologról; arról is, hogy az ellentervet nem fogják tudni elfogadtatni, és akkor a püspöki hivatal megadta magát, és megbízott a kiviteli tervek elkészítésével. Így épült meg a templom, nagy küzdelmek közepette, mert ahol nincs jelen profi kivitelező, hanem különböző alkalmi csoportokkal kell házat építeni, az nem könnyű vállalkozás. Ennek ellenére megépült a templom; én hoztam a kítűnő ácsot, és a helybeli emberek is nagy komolysággal dolgoztak.

A történelem furcsa fintora, hogy mire a templom elkészült, Magyarországon minden megváltozott. Cserháti püspök urat nyugdíjazták, és kérésem ellenére az utódja, Mayer püspök úr elküldte őt Burgenlandba, amikor a templomot felszentelték. Efölötti haragomban nem is mentem el a templomszentelésre. Csak akkor mentem el, amikor el tudtam intézni, hogy Péterfy László szobrát, a feltámadt Krisztust az öreg Cserháti szentelhesse föl.

A történetnek az a különös vége, hogy kaptam tőle egy levelet, amelyben kérte, hogy bocsássam meg neki mindazt, ami a templomépítés során történt; ő nem tudta, hogy ez a nemzeti megújulás temploma lesz. Nem sokkal ezután meghalt ez a különös, önmagával szembenézni képes, reneszánsz jellemű főpap, akit én nagyon nagyra becsülök.

(1995. május)

Az előző oldalpáron: a Péterfy László által faragott, a sötétséget és világosságot jelképező angyalok a Hold, illetve a Nap tornya alatt (a képen a művész látható); lent: a templom tetőszerkezetének részletei az oltár, illetve a bejárat felől (fotók: Gerle, Geleta, Benda)
Ezen az oldalon, balra: a templom hátulról, a park felől; alatta: a felülvilágító terve és alulnézete; jobbra, fent: a templom főhomlokzata; lent: a Mezei Gábor által tervezett papi székek. (fotók: Benda, Geleta, Gerle)

